

DEBATT PUBLICERAT: RUNT 9 TIMMAR SEDAN AV: DEBATT

Följ lagarna och förändra skolan!

DEBATT Sveriges antidiskrimineringsbyråer ser ett behov av att politiker och kommuner nu tar sitt ansvar, lyssnar till experterna och förbättrar skolmiljön för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Som antidiskrimineringsbyråer kommer vi dagligen i kontakt med vårdnadshavare vars barn inte får den möjlighet till utbildning som de har rätt till. Anledningarna till detta har nyligen belysts i Uppdrag Granskning serie Bokstavsbarren. Serien vittnar om en skola som inte följer lagarna och som inte erbjuder utbildning på villkor som fungerar för alla elever.

Vi antidiskrimineringsbyråer erbjuder kostnadsfri juridisk rådgivning till personer som upplever sig utsatta för diskriminering. Det är här vi möter elever och vårdnadshavare. År 2015 skärptes diskrimineringslagen när bristande tillgänglighet infördes som diskrimineringsform. Bristande tillgänglighet i skolan hänger ihop med de rättigheter till extra anpassningar och särskilda åtgärder som elever har rätt till enligt skollagen. Den skola som inte erbjuder elever skäliga tillgänglighetsåtgärder bryter i många fall både mot skollagen och mot diskrimineringslagen.

Det var först 2019 som frågan om pedagogisk tillgänglighet prövades i domstol. Antidiskrimineringsbyrån Malmö mot Diskriminering drev ett ärende och Malmö tingsrätt fastslog att det var diskriminering när en skola inte satte in särskilt stöd i tid för en elev med funktionsnedsättning. År 2020 fastställdes tingsrättens dom i hovrätten. Sedan dess har vi sett ett kraftigt ökat antal ärenden gällande bristande tillgänglighet i skolan, nästan uteslutande rörande elever med olika typer av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

Vårdnadshavare ska inte behöva gå in i väggen i sin kamp för barnens

rättigheter

Det handlar om pedagogiska utredningar som drar ut på tiden, avsaknad av rätt åtgärder eller situationer där det brister i åtgärdernas kontinuitet. Vi ser också hur elever med NPF utesluts från skolutflykter och fritidshem som inte är anpassade. Konsekvenserna är allvarliga: utebliven skolgång, uteblivna betyg och psykisk ohälsa hos både elever, föräldrar och lärare. När elever slutar skolan med ofullständiga betyg utestängs de från vidare utbildning och förutsättningarna försämras ytterligare för dem. Vi möter också vårdnadshavare som drabbas av utmattning och utmattningsdepressioner som en följd av den kamp de för i syfte att hjälpa sina barn att få sina rättigheter tillgodosedda.

Skolvärlden är fylld av prestationskrav, tidskrav och stress som drabbar många elever, särskilt de med NPF. **Christopher Gillberg**, professor i barn- och ungdomspsykiatri, **Bo Hejlskov Elvén**, psykolog och **Sven Bölte**, professor i barn- och ungdomspsykiatri är några av de experter som uttalar sig i Bokstavs barnen. De ser ett tydligt samband mellan läroplanens krav och andelen elever med NPF som inte klarar av skolan.

Vi uppmanar därför ansvariga politiker, kommuner och andra huvudmän för skolor att lyssna till experterna och evidensen. Ta ert gemensamma ansvar att se till att skollagen, diskrimineringslagen och barnkonventionen följs. Vårdnadshavare ska inte behöva gå in i väggen i sin kamp för barnens rättigheter och inte heller behöva anlita jurister för att tillse att dessa rättigheter förverkligas.

Inspiration finns att hämta i de skolor som går i bräschen och NPF-säkrar sina verksamheter till förmån för alla i den. Vi antidiskrimineringsbyråer är enade. Tillåt inte att fler elever faller mellan stolarna i skolan - följ lagarna, titta på skolan och förändra den!

***Caroline Daly**, verksamhetsansvarig Örebro Rättighetscenter*

***Amélie Poletti Lundström**, verksamhetsansvarig Diskrimineringsbyrån Humanitas*

***Bojan Brstina**, verksamhetschef Antidiskrimineringsbyrån Stockholm*

Syd

Annika Heikkinen, verksamhetsledare Antidiskrimineringsbyrån

Stockholm Norr

Lisa Krutrök, jurist Rättighetscentrum Västerbotten

Per Hydén, verksamhetschef Agera Värmland

Sofie Johansson, Verksamhetsledare Rättighetscentrum Halland

Sandra Isaksson, ordförande Byrån mot diskriminering i Östergötland

Nora Emanuelsson, verksamhetsledare, Antidiskrimineringsbyrån

Fyrbodal

Stina Carlsson, verksamhetsledare och jurist, Rättighetscentrum

Norrbotten

Tinahåkan Jönsson, ordförande Malmö mot diskriminering

Jannie Lehman, jurist och verksamhetsutvecklare

Antidiskrimineringsbyrån Norra Skåne

Ulrika Wiborgh, verksamhetsledare Rättighetscentrum Dalarna

Alexander Lindman, jurist Diskrimineringsbyrån Gävleborg

Maria Hammarström, verksamhetsledare Antidiskrimineringsbyrån

Sydost

Olivia Novotny Bill, Verksamhetsledare Antidiskrimineringsbyrån

Uppsala

John Stauffer, chefsjurist Civil Rights Defenders